

Sygn. akt III AUa 185/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Czyżak
Sędziowie:	SA Alicja Podlewska SO del. Joanna Siupka-Mróż (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2016 r. w Gdańsku

sprawy M. K.

z udziałem zainteresowanego K. S. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 listopada 2015 r. sygn. akt V U 698/15

oddala apelację.

SSA Alicja Podlewska SSA Grażyna Czyżak SSO del. Joanna Siupka-Mróż

Sygn. Akt III AUa 185/16

UZASADNIENIE

Ubezpieczona M. K. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 19 czerwca 2015 r. , nr (...) mocą której organ rentowy stwierdził, że ubezpieczona jako pracownik u płatnika składek (...) nie podlega ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 marca 2015 r. W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona podniosła , że praca na podstawie zawartej umowy o pracę była faktycznie świadczona i nie została zawarta dla pozorów. Ponadto podniosła, że skorzystanie ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie może być uznane za cel, którego osiągnięcie jest sprzeczne z prawem.

Postanowieniem z dnia 21 września 2015 r. Sąd Okręgowy w Słupsku wezwał do udziału w sprawie w charakterze strony K. S. (1).

Wezwany do udziału w sprawie płatnik składek K. S. (1) poparł odwołanie.

Pozwany organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie od ubezpieczonej i zainteresowanego kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu swojej decyzji organ rentowy wskazał, że wyniki przeprowadzonej kontroli prowadzą do wniosku, że zgłoszenie M. K. do ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia w (...) miało na celu jedynie powstanie stosunku ubezpieczeniowego i nabycie przez nią prawa do świadczeń ubezpieczeniowych.

Wyrokiem z dnia 16 listopada 2015 r. Sąd Okręgowy w Słupsku zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. i ustalił, że M. K. od dnia 1 marca 2015r. podlega obowiązkowo

ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu jako

pracownik u płatnika składek K. S. (1) prowadzącego działalność

gospodarczą pod nazwą S. (...)w S., zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na rzecz ubezpieczonej M. K. i K. S. (1) kwotę po 60,00zł (sześćdziesiąt złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawą wydanego wyroku były następujące ustalenia i rozważania.

K. S. (1) od 1 kwietnia 2009 r. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na filmowaniu i fotografowaniu imprez okolicznościowych tj. śluby, chrzty, komunie. Poza tym jest zatrudniony w Zespole Szkół (...) im. inż. T. T. w S. na stanowisku nauczyciela. K. S. (1) zatrudnił jednego pracownika- Ł. K. - męża ubezpieczonej. Przychód z działalności K. S. (1) do września 2015 r. wyniósł 23 060 zł. W niektórych miesiącach w roku dochodziło do spiętrzenia zleceń związanych z organizacją imprez okolicznościowych, ponieważ nakładały się na siebie terminy imprez i potrzebna była pomoc przy obróbce materiałów z tych imprez, nadto K. S. (1) zamierzał poszerzyć działalność, w związku z tym zamierzał zatrudnić dodatkowego pracownika. Ubezpieczona dowiedziała się od swojego męża-Ł. K. , że K. S. (1) zamierzał zatrudnić nowego pracownika. W dniu 28 lutego 2015 r. K. S. (1) zawarł z M. K. umowę o pracę na okres próbny od 1 marca 2015 r. do 31 marca 2015 r w wymiarze ¼ etatu. Następnie od 1 kwietnia 2015 r. strony zawarły umowę o pracę na czas nieokreślony na stanowisku asystenta fotografa i administratora strony internetowej na cały etat za wynagrodzeniem 1.750 zł (najniższe w kraju). Z tytułu zawartych umów płatnik składek zgłosił M. K. do ubezpieczeń społecznych od 1 marca 2015r. Pracodawca skierował ubezpieczoną na badanie wstępne, które ubezpieczona wykonała w czerwcu 2015 r. Lista obecności znajdowała się w miejscu zamieszkania M. K.. Ubezpieczona M. K. jest absolwentką Politechniki G. Wydziału (...) na kierunku technologii ochrony środowiska. Praca ubezpieczonej nie kolidowała ze studiami, ponieważ zajęcia na uczelni odbywały się do marca, a ostatnie pół roku było przeznaczone na pisanie pracy magisterskiej. Ubezpieczona od dzieciństwa interesowała się fotografią. Brała udział w licznych konkursach fotograficznych. W konkursie organizowanym przez (...) w L. (...) -raj bioróżnorodności" zajęła II miejsce, a w konkursie organizowanym przez Liceum Plastyczne w S. „4 pory roku" zajęła pierwsze miejsce. Ubezpieczona pracowała w domu, dostała od pracodawcy komputer, skaner, kamerę analogową i magnetofon do kaset (...). W ramach zawartej umowy o pracę ubezpieczona sporządzała galerię internetową zdjęć, zajmowała się obróbką starych zdjęć przeznaczonych do pokazu w toku wesela , a także obróbką zdjęć z wesela. Z. się także przegrywaniem nagrań z taśm magnetofonowych na dyskietki. Nadto, zajmowała się wyszukiwaniem potencjalnych klientów indywidualnych instytucjonalnych. W kwietniu 2015 r. szukała ośrodków wypoczynkowych i ich stron internetowych celem złożenia ofert na stworzenie galerii zdjęć, ponieważ większość ośrodków miała strony internetowe, które nie zawierały zdjęć.

Ubezpieczona zajmowała się podpisywaniem umowy o usługę filmowania wesela córki G. Z. oraz pobraniem zaliczki w wysokości 300 zł. W połowie marca 2015 r. odbierała od E. B. zdjęcia w celu przygotowania pokazu zdjęć na weselu jej siostrzenicy. M. K. realizowała pracę do 10 maja 2015 r., kiedy wobec zgłaszanych dolegliwości lekarz

wydał jej zwolnienie od pracy. W dniu 14 maja 2015 ubezpieczona urodziła dziecko. Ciąża przebiegała prawidłowo, jednakże poród nastąpił dwa tygodnie wcześniej ponieważ termin porodu wyznaczony był na (...). Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 19 czerwca 2015 r. , nr (...) organ rentowy stwierdził, że ubezpieczona M. K. jako pracownik u płatnika składek (...) nie podlega ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 marca 2015 r.

Odwołanie ubezpieczonej M. K. zasługiwało na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było, czy M. K. z tytułu umowy o pracę zawartej z płatnikiem (...), podlega od 1 marca 2015 roku obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu.

Zgodnie z art. 6 ust.1, art.11 ust.1 i art.12 ust.1 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U z 2015 r. , poz.121 jednolity tekst) pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalno- rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu. Stosownie do treści art.8 ust.1 cytowanej ustawy za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy.

Przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz zakładu pracy, a zakład do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art.22 ust.1 k.p.). Zawarcie umowy o pracę nie wywołuje jednak żadnych skutków prawnych tj. stosunek pracy nie nawiązuje się, jeśli jest to umowa zawarta dla pozoru. Zawarcie umowy o pracę, jej skuteczność i ważność oceniać należy zgodnie z przepisami kodeksu pracy.

Oczywiste jest, że zawarcie umowy o pracę w celu wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy odpowiada prawu pracy, a naturalnym - całkowicie zgodnym z porządkiem prawnym i zasadami współzycia społecznego - jest dążenie stron umowy o pracę do tego, ażeby pracownik z tytułu pracowniczego statusu uzyskiwał przewidziane w prawie o

ubezpieczeniach społecznych prawa i świadczenia. Są to, można powiedzieć, elementarne i niebudzące żadnych wątpliwości relacje między stosunkami pracy i stosunkami ubezpieczenia społecznego. Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należy osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury, stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. W judykaturze utrwalony jest również pogląd, że w sytuacji, gdy stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia z dnia 17 stycznia 2006 r. sygn.III AUa 433/2005, publ. Wspólnota 2007/25/51).

Podleganie

pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku, sygn. akt II UK 43/05, publ. 189956).

Zgodnie z treścią art.83§ 1 k.c. nieważne jest bowiem oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jego zgodą dla pozoru. Złożenie oświadczenia woli dla pozoru oznacza, że osoba oświadczająca wolę w żadnym wypadku nie chce, aby powstały skutki prawne jakie zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem, czyli albo nie chce wywołać żadnych skutków prawnych, albo chce wywołać inne, niż wynikałyby ze złożonego przez nią oświadczenia woli.

W niniejszej sprawie pojawiły się wątpliwości co do rzeczywistej intencji stron z uwagi na to, że zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego dotyczyło pracownicy w ciąży na nowo utworzonym stanowisku i powierzenia jej, na pełen etat, obowiązków pracowniczych w umowie na czas nieokreślony, tym bardziej, że M. K. wystąpiła do ZUS o długotrwałe świadczenia pieniężne w stosunkowo krótkim czasie od zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego.

Wprawdzie nie można negować prawa pracodawcy do swobodnego podejmowania decyzji co do celowości zatrudnianie pracowników, w tym członków rodziny, ani osób w ciąży, ale też nie można pomijać sytuacji, gdy decyzje

te wywołują skutek finansowy dla podmiotu nie będącego stroną umowy o pracę i nie mającego wpływu na jej zawarcie. Z uwagi na fakt, że obowiązek ubezpieczeń jest pochodną stosunku pracy Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ustalając obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, ma możliwość oceny łączącego ubezpieczonych stosunku pracy w oparciu o zawartą umowę - art. 83 ust 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Aby zatem ocenić faktyczne podstawy do nie objęcia zgłoszonego pracownika ubezpieczeniem społecznym należy zbadać całokształt okoliczności sprawy pod kątem wspomnianej wyżej pozorności. O pozorności umowy o pracę można mówić, gdy nie doszło w ogóle do świadczenia pracy w sposób odpowiadający treści zawartej umowy, a jedynie stworzono pozory w postaci zgłoszenia do ubezpieczenia, opodatkowania, opłacenia składek ubezpieczeniowych i np. sporządzenia list płac i obecności. Ocenę stosunku prawnego dokonaną przez organ rentowy należało uznać za błędną. W postępowaniu bowiem zostało wykazane, że ubezpieczona świadczyła pracę do dnia poprzedzającego niezdolność do pracy z powodu ciąży, jako pracownik, na rzecz i pod kierownictwem pracodawcy na stanowisku asystenta fotografa oraz zajmowała się administracją strony internetowej firmy. Zawierając umowę o pracę ubezpieczona była zdolna do jej świadczenia mimo stanu ciąży, stanowisko pracy nie było sztucznie stworzone, a jej praca była potrzebna. Jako wiarygodne Sąd ocenił zeznania płatnika składek i ubezpieczonej, gdyż zgodnie opisywały okoliczności w jakich doszło do nawiązania stosunku pracy, przekonująco wyjaśniono jakie okoliczności zdecydowały o nawiązaniu stosunku pracy, jakie czynności ubezpieczona wykonywała jako pracownik, przy czym na szczególną uwagę zasługiwało, że M. K. składając zeznania posługiwała się fachową nomenklaturą oraz szczegółowo opisywała czynności jakie wykonywała. Zeznania świadków: G. Z. oraz E. B., wraz zeznaniami ubezpieczonej oraz K. S. (1) były między sobą spójne i wzajemnie się uzupełniały oraz miały odzwierciedlenie w przedłożonych dokumentach dołączonych do odwołania oraz zgromadzonych w toku procesu. Sąd za wiarygodne uznał zeznanie K. S. (1), że zachodziła potrzeba zatrudnienia dodatkowego pracownika w firmie, a M. K. miała ku temu niezbędne kwalifikacje. Ubezpieczona od dzieciństwa interesowała się fotografią, brała udział w licznych konkursach fotograficznych, a zatem mając już doświadczenie w tej dziedzinie była odpowiednią osobą, która mogła wesprzeć rozwijającą się firmę (...). Natomiast okoliczność zaistnienia krótkiego czasu od rozpoczęcia pracy do korzystania ze zwolnienia, jest wynikiem okoliczności niezależnych od ubezpieczonej czyli jej stanu zdrowia, potwierdzonego przez ginekologa. Ważności umowy o pracę zawartej pomiędzy stronami nie może podważyć w żaden sposób ciąża M. K.. Stan ciąży nie stanowi przeciwwskazania do wykonywania pracy w ogóle, a nawet do podjęcia pracy w tym okresie. Takie twierdzenie wypływa wprost z przepisów prawa pracy (polskich i wspólnotowych), które odmowę zatrudniania czy zwolnienie kobiety w ciąży tylko z tego powodu traktują jako dyskryminację. Co więcej, ustawodawca w sposób silny chroni kobiety w ciąży, obejmując je szczególną ochroną trwałości stosunku pracy.

Sekwencja okoliczności faktycznych zaistniałych w rozpoznawanej sprawie nie może zatem, w ocenie Sądu, czynić ustalonego przez strony tytułu do ubezpieczenia nieważnym w sytuacji, gdy M. K. pracę faktycznie świadczyła w ramach zawartej umowy o pracę.

W rozpoznawanej sprawie umowa o pracę była realizowana, zatem zaskarżona decyzja podlegała zmianie na podstawie art.477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. w ten sposób, że M. K. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek K. S. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) w S., o czym orzeczono jak w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 i 108 k.p.c. w związku z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013. 490 j.t.) - punkt II wyroku.

Pozwany organ rentowy zaskarżył w całości wyrok Sądu Okręgowego w Słupsku — V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 listopada 2015r., sygn. akt VU 698/15, doręczony w dniu 2 grudnia 2015 r. i zarzucił mu:

- naruszenie prawa materialnego, w szczególności:

1/art 83 k.c. w związku z art. 300 k.p. przez przyjęcie, że umowa o pracę nie była pozorna, fikcyjna, gdyż ubezpieczona M. K. świadczyła pracę, 2/art. 58 k.c. w związku z art. 300 k.p. przez przyjęcie, że zawarcie spornej umowy o pracę nie zmierzało do obejścia przepisów prawa, celem zapewnienia ubezpieczonemu świadczeń z ubezpieczenia społecznego,

- naruszenie przepisów postępowania:

3/ art. 278§1 k.p.c poprzez oddalenie wniosku organu rentowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu ginekologii na okoliczność ustalenia, czy stan zdrowia ubezpieczonej od dnia 1.03.2015r. umożliwił jej świadczenie pracy na stanowisku asystenta fotografa i administratora strony internetowej.

Wskazując na powyższe zarzuty apelacyjne wniosł:

- o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania.

ewentualnie o

- uchylene zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Słupsku do ponownego rozpoznania.

Ponadto wniosł o zasądzenie od ubezpieczonej i zainteresowanego na rzecz organu rentowego kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Ze stanowiskiem Sądu meriti organ rentowy nie może się zgodzić. Ubezpieczona została zatrudniona na stanowisku asystenta fotografa i administratora strony internetowej firmy (...) w ramach umowy o pracę zawartej na okres próbny od 1.03.2015r. do 31.03.2015r. w wymiarze ¼ etatu z wynagrodzeniem 438 zł miesięcznie, a następnie od dnia 1.04.2015r. na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem 1750zł miesięcznie. Z tytułu zawartej umowy została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. Do obowiązków pracownicy należało tworzenie galerii fotograficznej klientów na stronie internetowej, wstępna obróbka i korekta zdjęć cyfrowych ,pozyskiwanie środków unijnych dla firmy, opracowywanie propozycji współpracy z firmami -odbiorcami reklam, obsługa sekretariatu firmy oraz kontakty z klientami. Na podstawie posiadanych przez organ rentowy dokumentów ustalono , że pan K. S. (1) prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą nieprzerwanie od 1.04.2009r. Jedynym zatrudnionym w firmie pracownikiem był od tej pory mąż Pani M. K. , Pan Ł. K.. Przed zatrudnieniem ubezpieczonej w strukturze firmy nie istniało stanowisko asystenta fotografa i administratora strony internetowej. Pracodawca nie może dopuścić do pracy pracownika bez aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku. Pracodawca jest zobowiązany przechowywać orzeczenie na podstawie badań.

Z okoliczności faktycznych sprawy wynika, że po stronie pracodawcy brak było rzeczywistej potrzeby jak i racjonalnie uzasadnionego ekonomicznie interesu zatrudnienia pracownicy, bowiem od dnia 10.05.2015r. ubezpieczona jest niezdolna do pracy wskutek choroby związanej z ciążą ,a w dniu (...) urodziła dziecko. Z przedłożonej przez zainteresowanego podatkowej księgi przychodów i rozchodów wynika, iż w okresie od stycznia 2015r. do września 2015r. nie uzyskiwał on takich przychodów, które pozwalałyby na zatrudnienie pracownika z

wynagrodzeniem 1750,00 zł miesięcznie na czas nieokreślony.

Do tej pory nie zatrudniano pracownika na stanowisku ubezpieczonej na czas jej choroby oraz urlopu macierzyńskiego.

W ocenie organu rentowego po stronie pracodawcy brak było rzeczywistej potrzeby zatrudnienia pracownika. Wskazać należy, iż podleganie pracowniczemu tytułowi do ubezpieczeń społecznych nie jest uwarunkowane zgłoszeniem do tych ubezpieczeń i opłaceniem składek w związku ze specjalnie utworzonym stanowiskiem pracy, lecz legitymowanie się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy.

W rezultacie czynność prawna w postaci zawartej umowy o pracę jest nieważna.

Zeznania ubezpieczonej i zainteresowanego dotyczące okoliczności stworzenia nowego stanowiska pracy wydają się niewiarygodne i niezgodne z zasadami racjonalnego gospodarowania. Pracodawca nie zatrudnił innego pracownika na stanowisko ubezpieczonej podczas jej choroby, a czynności wykonywane przez nią wykonuje, tak i przed jej zatrudnieniem sam pracodawca. W aktach pracownicy nie było orzeczenia stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy na stanowisku sprzedawcy. Od dnia 10.05.2015r. ubezpieczona jest niezdolna do pracy wskutek choroby związanej z ciążą.

Z przedstawionych okoliczności sprawy należy wyprowadzić wniosek, iż kwestionowana umowa o pracę miała charakter pozorny, a jej celem nie było świadczenie pracy, a tylko włączenie ubezpieczonej do pracowniczego ubezpieczenia społecznego i uzyskanie świadczeń.

Oddalenie przez Sąd I instancji wniosku organu rentowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego lekarza ginekologa spowodowało niewyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy mających wpływ na rozstrzygnięcie. Biegły sądowy z pewnością ustaliłby, czy ubezpieczona Pani M. K. była zdolna do wykonywania pracy od dnia 1.03.2015 r.

Powyższe okoliczności potwierdzają stanowisko organu rentowego, że nie potrzeby firmy spowodowały zatrudnienie ubezpieczonej, a jedynie stworzenie możliwości uzyskania przez nią świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Sąd Apelacyjny akceptuje ustalenia faktyczne jak i ocenę prawną dokonane przez Sąd pierwszej instancji i nie istnieje potrzeba ich szczegółowego powtarzania (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 października 1998 r., II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60, z dnia 18 lipca 2002 r., IV CKN 1244/00, Lex nr 55521). Sąd ma obowiązek wyprowadzenia z zebranego w sprawie materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych. Reguła ta, współokreślająca granice swobodnej oceny dowodów nie będzie zachowana, jeżeli wnioski wyprowadzone przez sąd przy ocenie dowodów nie układają się w logiczną całość zgodną z doświadczeniem życiowym, lecz pozostają ze sobą w sprzeczności, a także gdy nie istnieje logiczne powiązanie wniosków z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym. W świetle przytoczonych motywów zaskarżonego wyroku nie ma jednak uzasadnionych powodów by zakwestionować istnienie logicznego związku między treścią przeprowadzonych dowodów a ustalonymi na ich podstawie w drodze wnioskowania faktami stanowiącymi podstawę zawartego w nim rozstrzygnięcia. Argumentacji mogącej uzasadniać taki wniosek nie dostarcza uzasadnienie apelacji.

O tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 2 k.p. – co słusznie podnosił Sąd I instancji. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia, gdyż w takim przypadku wady oświadczeń woli dotyczące umowy o pracę - nawet powodujące jej nieważność - nie wywołują skutków w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych (I UK 21/2009, LexPolonica nr2253556).

Walor pełnej doniosłości prawnej posiada jedynie taka umowa o pracę, która została przez strony faktycznie zrealizowana w warunkach, o których mowa w art. 22 § 1 k.p., tj. doszło do wykonania pracy przez pracownika na rzecz pracodawcy, w warunkach podporządkowania pracowniczego, w miejscu i czasie wskazanym przez pracodawcę, za którą pracownik powinien otrzymać należne mu wynagrodzenie za pracę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2000r., II UKN 692/99, OSNP 2002/5/124). Nie można jednak przyjmować pozorności zawarcia umowy o pracę w sytuacji, gdy umowa ta była faktycznie realizowana, choćby celem osoby podejmującej zatrudnienie było uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego (por. wyrok SN z dnia 4 sierpnia 2005r., II UK 321/04, OSNP 2006/11-12/190; wyrok SN z dnia 18 maja 2006 r., II UK 164/05, LEX nr 192462). W wyroku z dnia 14 maja 2014 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi (III AUa 1254/13, Lex nr 1477215) wskazał, że trudno uznać, że dążenie

kobiety ciężarnej do uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego jest sprzeczne z prawem. Samo zawarcie umowy o pracę w okresie ciąży, nawet gdyby głównym motywem było uzyskanie zasiłku macierzyńskiego, nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem. Przeciwnie, jest to zachowanie rozsądne i uzasadnione zarówno z osobistego, jak i społecznego punktu widzenia. Między innymi dlatego kobietom ciężarnym przysługuje ochrona przed odmową zatrudnienia z powodu ciąży, a odmowa nawiązania stosunku pracy, podyktowana taką przyczyną, jest traktowana jako dyskryminacja ze względu na płeć. Tym samym uzyskanie ochrony gwarantowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym jest legalnym celem zawierania umów o pracę. Może ono być nawet głównym motywem wyboru świadczenia pracy w ramach stosunku pracy, zamiast wykonywania pracy na innych podstawach prawnych.

Przenosząc powyższe rozważania do stanu faktycznego niniejszej sprawy podkreślić należy, iż w świetle zebranych w sprawie dowodów nie budzi wątpliwości okoliczność, że odwołująca faktycznie, do czasu zwolnienia lekarskiego, wykonywała swoje obowiązki. Nie ma przy tym znaczenia dla oceny faktycznego wykonywania zatrudnienia czas jego trwania.

Strona powodowa przedłożyła dokumentację zatrudnienia, czego nie negował organ rentowy. Ubezpieczona miała określone godziny pracy, zakres obowiązków, za pracę wykonaną otrzymała wynagrodzenie, wykonywała pracę w warunkach podporządkowania pracowniczego w miejscu wyznaczonym przez pracodawcę. Taki stan rzeczy potwierdzili świadkowie, którzy nie mieli interesu w korzystnym dla którejkolwiek ze stron rozstrzygnięciu. Okoliczności przedstawione przez świadków dopełniają zeznania odwołującej i zainteresowanego, które potwierdziły fakt wykonywania pracy przez M. K..

Poczynione ustalenia w przedmiotowej sprawie zostały dokonane przez Sąd Okręgowy w oparciu o zebrany materiał dowodowy i został on szczegółowo przeanalizowany. To na organie rentowym spoczywał obowiązek udowodnienia okoliczności uzasadniających wydanie decyzji o niepodleganiu ubezpieczeniom społecznym. Tymczasem w trakcie postępowania nie został przeprowadzony żaden dowód, który by wskazywał, że ubezpieczona po zawarciu umowy o pracę faktycznie nie wykonywała swoich obowiązków, a podpisana umowa została zawarta li tylko dla pozorów. Gdy umowa o pracę jest przez strony rzeczywiście wykonywana, nie może być mowy o pozorności, co jednak nie wyklucza możliwości badania, czy zawarcie umowy nie zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c.), które rodzi jej nieważność (por. wyrok Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2010 r., I UK 261/09, LEX nr 577825). W rozpoznawanej sprawie, w ocenie Sądu Apelacyjnego, sytuacja taka nie miała miejsca.

Co istotne pozwany nie kwestionował zeznań świadków, a w apelacji nie podważał ich prawdziwości i wiarygodności. Apelacja pozwanego nie wnosi niczego nowego do sprawy i stanowi w zasadzie powtórzenie stanowiska zaprezentowanego w odpowiedzi na odwołanie, w stosunku do którego Sąd Okręgowy poczynił stosowne rozważania. Organ rentowy po raz kolejny eksponuje fakt, że zatrudnienie wnioskodawczyni miało charakter krótkotrwały, a na miejsce ubezpieczonej, po rozpoczęciu korzystania przez nią z zasiłku chorobowego nie została zatrudniona żadna osoba, co - w przekonaniu skarżącego - świadczy o braku potrzeby zatrudnienia pracownika na powierzonym wnioskodawczyni stanowisku. Jednocześnie pozwany prezentując wskazaną argumentację pomija najistotniejszą kwestię, która jednoznacznie wynika z postępowania dowodowego przeprowadzonego przez Sąd I instancji, a którą jest rzeczywiste wykonywanie pracy przez M. K., zaś zarzuty podnoszone przez pozwanego nie świadczą o sytuacji przeciwnej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, w świetle dokonanych ustaleń faktycznych zgromadzony w sprawie - i co do zasady nie kwestionowany przez pozwanego - materiał dowodowy prowadził do jednoznacznego ustalenia, że wnioskodawczyni w spornym okresie faktycznie nawiązała stosunek pracy i wykonywała wynikające z niego obowiązki, a skoro tak, to nie można przyjąć, że jej oświadczenie woli zostało złożone dla pozorów. Aktualnie zarówno w judykaturze, jak i w doktrynie przeważa pogląd, że w przypadku wykazania, iż pracownik po zawarciu umowy istotnie podjął pracę i wykonywał wynikające z treści umowy obowiązki, a pracodawca świadczenie to przyjmował, a która to kwestia w analizowanej sprawie została w sposób jednoznaczny wyjaśniona - to nieuprawnionym jest określanie umowy mianem pozornej (art. 83 k.c.), nawet jeśli umowa była realizowana przez bardzo krótki okres czasu. Istotne z punktu widzenia ważności umowy o pracę jest wykazanie, że strony stosunku prawnego wywiązywały się ze swoich obowiązków, czemu służy prowadzone przed sądem postępowanie dowodowe, w którym strony zobligowane są do wykazania słuszności i zasadności prezentowanych racji. W świetle przedstawionych rozważań

nietrafny i coraz częściej krytykowany przez przedstawicieli doktryny jest dokonywanie przez organy rentowe wyłączenia z ubezpieczenia społecznego pracownika, w sytuacji gdy ze zgromadzonego materiału jednoznacznie wynika, że wykonywał on powierzone mu przez pracodawcę obowiązki. Taka sytuacja niewątpliwie miała miejsce w przedmiotowej sprawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2001 r., II UKN 258/00 (OSNAPiUS 2002 Nr 21, poz. 527) – tak też Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku z dnia 20 stycznia 2016 r. III AUa 1293/15.

Zeznania odwołującej i zainteresowanego zostały uznane za wiarygodne nie tylko dlatego, że strony zgodnie opisywały okoliczności w jakich doszło do nawiązania stosunku pracy i że przekonująco wyjaśniono dlaczego praca ubezpieczonej w danym okresie była potrzebna (co przeczy zarzutowi apelacji nieracjonalności gospodarowania) ale zostały one potwierdzone pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie w tym zeznaniami osób postronnych – świadków i przedłożonymi dokumentami. Sam fakt, że pracownikiem zainteresowanego był mąż odwołującej nie może dyskwalifikować konieczności czy możliwości zatrudnienia p. K.. Zainteresowany w sposób logiczny wyjaśnił dlaczego zatrudnił odwołującą, że było go na to stać. Pani K. natomiast miała kwalifikacje do wykonywania zleconych czynności, otrzymała środki od pracodawcy do ich realizacji. Fakt, że przed i po zatrudnieniu ubezpieczonej K. S. (1) sam czynności te robił nie może prowadzić do wniosku- jak to sugeruje apelujący - że praca odwołującej nie była wykonywana. Przeczą temu w sposób jednoznaczny dokumenty i zeznania, z których bezsprzecznie wynika jakie czynności zrealizowała ubezpieczona na rzecz swojego pracodawcy (szczegółowo opisane przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku).

Przechodząc do zarzutu naruszenia art. 278 par. 1 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku organu rentowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu ginekologii na okoliczność ustalenia czy stan zdrowia ubezpieczonej od dnia 01.03.2015 r. umożliwił jej świadczenie pracy na stanowisku asystenta fotografa i administratora strony internetowej podnieść należy, że Z istoty i celu dowodu z opinii biegłego wynika, że jeśli rozstrzygnięcie wymaga wiadomości specjalnych, dowód z opinii jest konieczny. O dopuszczeniu tego dowodu nie może zatem decydować wyłącznie wniosek strony, lecz zawarte w tym wniosku konkretne uwagi i argumenty świadczące o konieczności jego dopuszczenia. W przeciwnym wypadku wniosek taki musi być uznany za zmierzający wyłącznie do nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu, co winno skutkować jego pominięciem. Zgodnie z art. 278 § 1 k.p.c. dowód z opinii biegłego, tym różni się od innych dowodów, że jego celem nie jest w zasadzie ustalanie faktów mających znaczenie w sprawie, lecz udzielenie sądowi wyjaśnień w kwestiach wymagających wiadomości specjalnych. Do dokonywania wszelkich ustaleń w procesie powołany jest sąd, a nie biegły. W przedmiotowym postępowaniu zasadniczą i istotną kwestią było to czy odwołująca wykonywała czy też nie zatrudnienie u K. S. (1). Sprawa zatem nie dotyczy ustalania zdolności ubezpieczonej do pracy. Przy czym do odwołania załączone zostało orzeczenie z Poradni Medycyny Pracy (...) w S. o braku przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia pracy na stanowisku asystenta fotografa, administratora strony internetowej. Nosi ono wprawdzie datę 22.06.2015 r. ale w porównaniu z wpisami w karcie przebiegu ciąży w datach 06.03.2015 r., 10.04.2015 r., 30.04.2015, 05.05.2015 r. gdzie lekarz nie zanotował nic niepokojącego w stanie zdrowia pacjentki (k. 26 i 29) ocena Sądu Okręgowego o zbędności opinii biegłego i w konsekwencji oddalenie wniosku dowodowego organu rentowego w tym zakresie była zasadna.

Wobec stwierdzenia, że wnioskodawczyni faktycznie świadczyła w spornym okresie pracę nie można zgodzić się z tezą apelacji, że umowa o pracę zawarta pomiędzy M. K. a K. S. (2) była pozorna (art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p.). Umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, że nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Nie można zatem przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca tę pracę przyjmował – co już wcześniej podkreślano. W okolicznościach niniejszej sprawy należy uznać, że strony rzeczywiście miały wolę zawarcia umowy o pracę i umowa ta była wykonywana, co zostało wykazane po przeprowadzeniu postępowania dowodowego. Organ rentowy a priori przyjął założenie, że umowa o pracę była pozorna, ale w toku postępowania sądowego nie zostało to przez apelującego wykazane.

W przedmiotowej sprawie zaś, jak już wyżej wskazano, pozwany nie zdołał podważyć prawidłowych ustaleń Sądu Okręgowego, z których wynika, iż ubezpieczona pracę u zainteresowanej faktycznie wykonywała zgodnie z zawartą umową.

Reasumując Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że kompleksowa ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a więc całej dokumentacji pracowniczej i osobowych źródeł dowodowych, prowadzi do wniosku, iż zostały spełnione ustawowe przesłanki objęcia M. K. obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym, wynikającym z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 z późn. zm.), od dnia 1 marca 2015 r., zaś wywiedziona przez pozwanego apelacja sprowadza się wyłącznie do polemiki z prawidłowymi ustaleniami Sądu Okręgowego, która nie może prowadzić do zmiany trafnego rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

SSA Alicja Podlewska SSA Grażyna Czyżak SSO del. Joanna Siupka-Mróz